

~~1-29-2~~
~~185~~
А. УГЃИНОВ да д. РЫБАКОВ

**Канадаса
вөрлезыгъяслыгъ
опытсө—ССРС-са вөрө**

НАРКОМЪАЖПРОМЛӨН НЫГЪ ЛЕЗАН ИИ
МӨСКВА — 1933

Канада
Вопросы
США-СССР

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ЛЕНИНГРАДСКАЯ ПЕЧАТЬ»

Коми-3

2-1082

А. УГТИНОВ да д. РЫБАКОВ

КАНАДАСА
ВÖРЛЕЗЫГJАСЛЫГ
ОПЫТСÖ — ССРС-са ВÖРÖ

Г.П.Б. в Лигр,

Ц, 1934 г.

Авт. № 312

МОСКВА — 1933

НАРКОМТАЖПРОМЛОН ЫГА ЛЕЗАН ИИ

Редактор Шахов. Техн. редактор Р. Нейман.
Сдано в набор 16/XI—33 г. Подписано к печати 29/XI-33 г. Издательство
НКТП № 176. ТП—60-2-3. Уполн. Главдита № В-65 541. Формат бумаги
82×110/32. Печатных листов 2. Колич. знаков в п. л. 30.000. Тираж 500 экз.
Заказ № 1018.

17-я фабр. нац. книги ОГИЗ'а РСФСР треста «ПОЛИГРАФКНИГА»
Москва, Шлюзовая наб., д. № 10.

„Мед буржуазнӧй государствояс лыд-
фӧны предательствои технӧическӧй опытымӧс
мижан советскӧй ӧртӧяслы сетӧм, а ми ӧзза-
лам, мы ӧтӧвӧс став кужӧмнымӧс и тӧ-
дӧмнымӧс сетны ӧртӧяснымлы, ӧд ми лыд-
фӧм ССРС-ӧс асланым ӧтка ӧтечествои.

Германијаса рабочеј делегација
шыӧдчӧмыс, 1928 воын.

Воӧкыв

Помтӧм паскыд Совет Союз пастаын быдмисны выль ин-
дустрија гигантӧяс. Сиктса овмӧс вужааныс вежӧс, бедӧнацкӧ-
середӧнацкӧй массајас помӧз сувтисны социализм туј выльӧ,
ыжыдалыс положенӧе сиктса овмӧсын бостисны колхозјас
да совхозјас. „Первојја пјатӧлеткалӧн медважнӧй итӧгыс сӧјӧ,
мы ӧ помӧн бертӧма капитализмлыс вужјассӧ, а сӧјӧ предре-
шӧтӧ капиталистическӧй элементјасӧс да классјасӧс ӧикӧз
бырӧдӧм (лыквидирӧутӧм).

Ӧтщӧц зев ғырыс достӧженӧејаскӧд, кодјасӧс вермис
вӧчны Совет страна ВКП(б) вескӧдлӧмӧн, ми казалам вӧв-
лытӧмвыјӧ активностӧ содӧм советса ужалысјаслыс. Социалистиче-
скӧй ордӧнӧсӧм да ударничество лоины главнӧй ужалан ног-
јасӧн. Карса да сиктса ужалысјаслӧн олӧмыс да овмӧсыс
луныс лунӧ бурмӧ, ужтӧмјас абуӧс. Вочасӧн бырӧ кара-
сикта костын торјалӧм. Ӧдӧ содӧ ССРС-ын олысдыс.

Капиталистическӧй странајасын зев чорыд экономическӧй кри-
зис и промышленностын, и сикта овмӧсын, а кризис пондаыс
луныс лунӧ зев уна содӧны ужтӧммӧм да корысӧ вӧӧм,—
сыкӧд ӧтщӧц быдмӧ-паскалӧ революционнӧй движӧнӧе, ужа-
лысјаслӧн содӧ симпатия Совет Союз бердӧ, кӧни бура муӧ
социализм стрӧитӧм.

ССРС-лӧн, кыз ставмувыв пролетариат ӧтечестволӧн,
кыз ставӧзкост пролетариат базалӧн быдмӧмыс быд стра-
најасса рабочејјасӧс кыскӧ асланыс волӧмӧн тӧдмасын ССРС-
кӧд. Воыс иностранныј рабочејјас шенӧӧны Совет Союзса

достіженнејас выло оз сѡмын јонлуныс вѡсна, но і сѡсте-
маыс вѡсна, коѡ понда артмісны сїѡ достіженнејасыс.

Воѡвѡыло мїјан соціалїстїческѡј промышленностын пер-
јѡм достіженнејас паскѡдїг да велѡдїг ѡщѡц шук колѡ
їсползујтны став бур опытсѡ капїталїстїческѡј странајасса
работејјаслыс. Медѡа-нын колѡ сїѡ мїјанын вѡр промышлен-
ностын, кѡні важѡн некущѡм технїческѡј база ез вѡв. Шук
зев јона колѡ велѡдны мїјанлы ужалан опытсѡ іностраннѡј
вѡрлезыјаслыс.

Сывѡсна вѡр овмѡсјас, партїјнѡј да профорганїзацїјас,
а сїз-жѡ і вѡрлезыјас возын лоѡ ыжыѡ мѡгѡн гѡгѡрбок
велѡдны да вужѡдны опытсѡ Карелїја сѡвет республїкаын
ужалыс канадаса вѡрлезыјаслыс.

Тажѡ ныгаѡн Ленинградса вѡр промышленност Ленинс
трестлѡн брїгада, кодї велѡдїс канадаса вѡрлезыјаслыс
ужалѡмсѡ да олѡмсѡ, кѡсїѡ кѡт жеңыѡїка тѡдмѡдны обще-
ственностсѡ да вѡрлезыјасѡс канадчї ужалѡмыс сїѡ бур-
торјасѡн, кодїасѡс поѡѡ бостны вѡрлезан ужѡ мїјан усло-
вїејасын.

Канадчилөн уж производительностныс

1931-д вога первој кварталын Ленлес трестса вөрлезыслөн быд лунса уж производительност вөлі 2,14 пл. куб. м. 1932-д вога первој кварталын сижә содөма 3,2 пл. куб. м-өз, мөдногөн-кө: кыптис 49% мында. Кажитчө, бытто тајо зев-нын уна, таыс унжык оз вермы лоны. А збылысө абу сизі.

Кареллесса Учебно-показательнөј ЛПХ Матросскөј лесопунктын канадчи-вөрлезыслөн сижә-жө кадө өтө лунса шөркөф производительност вөлі 13,4 пл. куб. м, мөдногөн-кө: Ленлесса вөрлезыс дорыс 4,2-пөв унжык. Ленлесса вөрлезыс-аслөн декада топөдөмыс (уплотненность) вөлөма 68%, а канадчилөн — 99%. Сывөсна өтө кварталын канадчи вөчөма 6,1-пөв унжык мијан вөрлезыс дорыс.

Треловка вылын канадчи вөчө шөркөфа 24 пл. куб. м, вөлөн кыскө 3,5 км сажыс — 14 пл. куб. м, тракторөн петкөдө 11 км сажыс — 154 пл. куб. м.

Ленлесса ужалыс треловка вылын вөчө 8 пл. куб. м, вөлөн кыскасыс кыскө 3,5 км сажыс 4,3 куб. м, тракторист петкөдө 11 км сажыс 60 пл. куб. м, мөдногөн-кө, Ленлесса ужалыс вөчө ещажык канадчыс 3—3,3—2,6-пөв.

Унаөн шуасны, гашкө-пө ужалан условіежасыс мијан вөрлезыс-аслөн да канадчыслөн абу өткөдөс. Збылвылас најө пөштө өткөдөс, јонасө оз јансавны. Пөрөдчан вөрыс пөштө өткөф: 8E 2C + B, VI кл бергөдчас (возврат) III/IV бен, полнота — 0,7, запас га вылө 180 пл. куб. м.

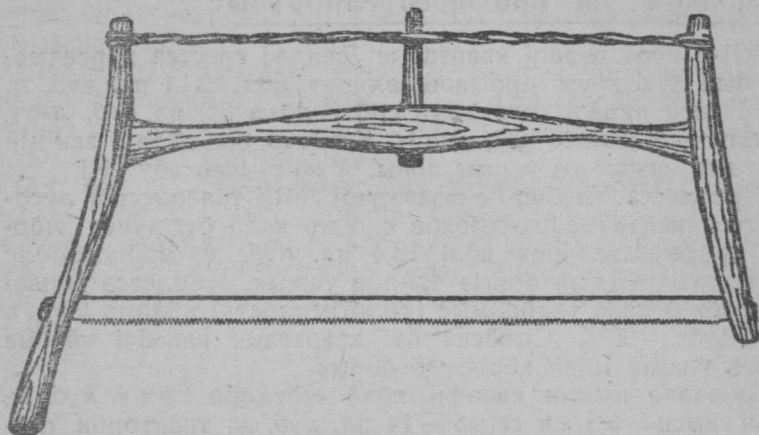
Вөрсө петкөдны канадчылы весиг сөкыджык мијан кыскасыс-ылы дорыс, канадчи ужалан иныс гөрабс-да. Мијан кыскасыс шылыд интө кыскөдө либө поснө нөрыса интө.

Тракторјасыс канадчилөн да Ленлеслөн өткөдөс, — „Клетрактас“, 40 вөв вынаөс, важөс — 4—5 во-нын ужалөмаөс, унаыс-нин ремонтын вөвлөмаөс.

Мыјла-нө ескө сецөм ыжыд костыс мијан вөрлезыс да канадчи-вөрлезыс уж производительностын? Медем виставны вочакысө тајө јуалөм вылө, төдмөдам инструментјаснас, кодјасөн канадчи ужалөны, ужсө организујтөмөн, олөмнас да кызі најө уж вылас вичөдөны.

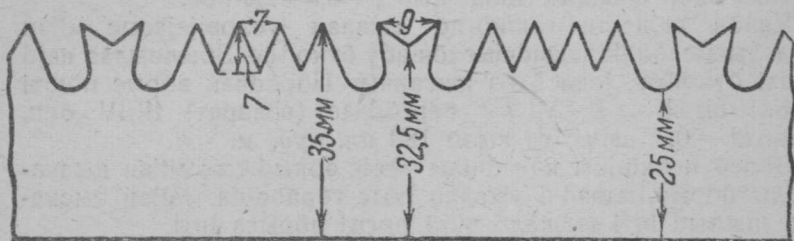
Пілајас

Канадчилөн пілајас кык пөлдөс: лучок да кык воропа (двуручка). Лучокуыс (1 сер.) вөрлөзүслөн основнөй инструментыс, сїжөн пілітөны да кражјалдны став пусө, кызанас-кө абу кызжыккө 28 см-ыг. Піла кузтаыс 12,2 см, пастаыс пің-

1 сер. Канадаса лучковөй піла.

јаснас — 35 мм, дорыш кызтаыс 0,5 мм, піңјас берд кызтаыс 10 мм, разводыс 1,5 мм.

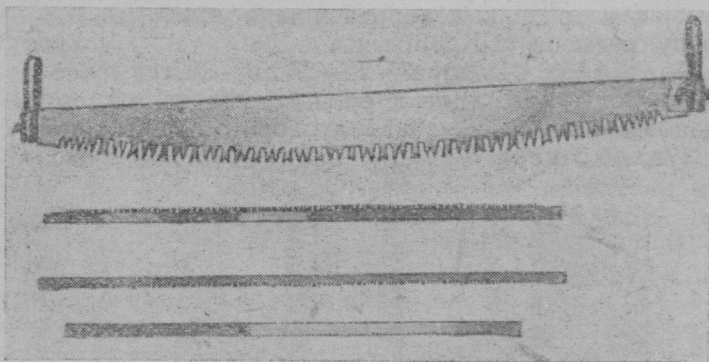

2 сер. Лучковөй піла пласт.

Быд 4 кујімелөса разводитөм вундыс пің костын ем фигурнөй шыблалыс пің. Сїжө некор оз разводитчы, а сөмын пілнөјпығсө шыблалө. Сещөм піңјасыс 0,5 мм улынжыккө кујімелөса вундалыс піңјасыс. Кујімелөса піңјас кузта 7 мм, пің пом костјасыс 7 мм. 2 сер. вылын петкөдлөма

лучковōй пѣла пѣнјаслые формасō, индōма пѣнјаслые ыждасō да пѣлаыслые пастасō.

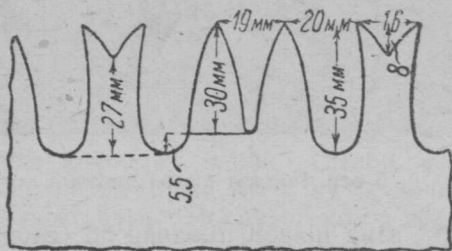
Пѣласō крепитōма пу рамка бердō. Рамкасō вōчōны бура костōм кыз пуые.

3 сер. Лучковōй пѣла да Росскот пѣла (вылысас) пластјас.

Пѣла рамканас лōоны распоркайн ѓтлаалōм кык њеуна кусѣнтōм дужкајас. Дужкајас ѓтар помас крепитōма пѣласō. Сѣјос зелѓдōны дужкајас мōдар помас кōрталōм гезјōн.

Распорка сујанѣнас дужкајасыс кызѓсжык, кокѣна ветлōны. ѓтѣ дужка помас вōчōма 12 см куѣа вороп.

4 сер. Росскот пѣла пласт.

Дужкајас куѣта вороптōгыс 48 см, пастаыс 3 см, кызтаыс 2 см. Распоркаыслōн куѣтаыс 80 см, пастаыс да кызтаыс помјасас 5,5 да 5 см; шōрас — 5,5 да 4,5 см. Дужка медкызѣнын (распорка бердын) пастаыс 8 см, кызтаыс 5 см. Распоркаа гезја костыс 10 см.

Лучковѳ пиласѳ вѳчѳма высокосортнѳй шведскѳй стальыс Пилалѳн кызтаыс да пастаыс ичѳтѳс, но сълѳн ем шыблалыс пилѳяс, на понда ужалѳгѳн ыртчан коефициентыс ичѳт. Медбурыс лучковѳй пилалѳн пилѳтчѳгѳн сѳйѳ, мыл кѳт кушѳм ногѳн сулалѳ лѳбѳ кулѳ пуыс, пилалѳ ѳекор оз сѳбды. А мѳжан вѳрлезысјаслы „роч“ кык вѳропа пилалѳн пилѳтчѳгѳн мылѳа вын лѳѳ пуктыны да кад воштыны.

Шѳркѳѳдем диаметра — 20—25 см — лыска пујас пилѳтѳны „Металлыст“ ѳѳма кык вѳропа пилалѳн 1 пог. см 2,0 сек. (ужалѳны кыкѳн); канадаса лучковѳй пилалѳн 1 пог. см 1,5 сек. (ужалѳ ѳткѳн).

5 сер. Роскот пилалѳн пилѳтчѳм.

„Металлыст“ ѳѳма пилалѳн пилѳтчѳн ѳѳ (скорѳсть) ѳѳтѳ морт вылѳ бѳстам-кѳ 1,0 туйѳ, секѳ лучковѳй пилалѳн пилѳтчѳн ѳѳтѳ морт вылѳ лѳѳ

$$\frac{2 \text{ морт} \times 2 \text{ сек.}}{2 \text{ морт} \times 1,5 \text{ сек.}} = 2,7.$$

Артавы-кѳ щѳц мылѳа кад вѳзам ветлѳѳлѳм вылѳ да лѳка пуктѳм уж понда ужавтѳм вылѳ, секѳ „Металлыст“ пилалѳн да лучковѳй америкѳнскѳй пилалѳн пилѳтчѳгѳн уж про-

изводительность кост торжалом јешщѣ вылѣ содас. А лучковѣј пѣлаыс јона донтѣмжык „Металлыст“ пѣлаыс.

28 см-ыг кыз диаметра пујас пѣлитны ем кык воропа американскѣј Росскот пѣла. Сѣјѣс высокосортнѣј стальыс-жѣ вѣчѣны (вѣ. 3 да 4 сер.).

Росскот пѣлаыслѣн куѣтаыс пыржык овывлѣ 153 см, пастаыс пѣјјаснас, пѣла шѣрѣдыс — 154 мм, воропјас дѣнтгыс (пѣла помјасас) — 85 мм, дорыш кызтаыс — 0,8 мм, пѣјјас кызтаыс — 1,5 мм, вундалыс пѣјјас куѣтаыс — 3,5 мм, пѣјјас костыс — 19 мм. Шыблалыс пѣјјас ѣкор оз разводѣтны. Сѣјѣ ортчѣса вундыс пѣыс улынжык 0,5 мм мында. Пѣла-пу воропјасыс гѣгрѣсѣс. Вороп куѣтаыс 21 см, диаметрыс 3 см. Воропјасѣ пѣла бердас крепѣтѣны. вѣнтјасѣн (барашки). Воропјасѣ крепѣтѣм вылѣ да перѣјѣм вылѣ мунѣ 5—7 секунд. Сѣјѣ зев буртор, кор колѣ ѣдѣјѣ кыскыны топалѣм пѣла, мед сѣјѣ оз чег.

Росскот пѣла, кѣтѣ абу вѣснѣ, пѣлитѣ ѣтѣјѣн жынѣјѣн мында ѣдѣјѣжык „Металлыст“ пѣла дорыс. Пѣлалѣн куѣтаыс да воропјасѣ перпендикулярнеја пѣлитанторјыслы крепѣтѣм лѣзѣны пѣлитчысѣс кыз пујас пѣлитѣгѣн вѣлаысжык вѣрны (5 сер). Быд вѣрлѣыс, возыв лѣсѣдѣм воропјас сѣрас бостѣмѣн, быд сдук вермас сѣјѣс вежны, пѣла воропыс-кѣ ужалѣгас чегѣ, уна кад сы вылѣ пуктытѣг. Канадаын сещѣм воропсѣ зев уна вѣчѣны, массаѣн, поѣѣ сѣј-жѣ вѣчавны і мѣјанын, ССРС-ын. Медбурыс налѣн — пѣла бердас топыда велалѣм. Пѣлитчѣгѣн најѣ ѣтѣјѣ оз вѣрны, сывѣсна пѣлитчыныс кокѣјѣжык.

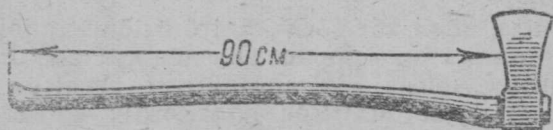
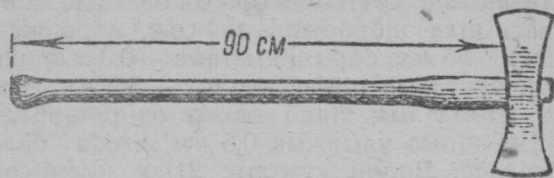
Черјас

Черјасыс канадчилѣн кык пѣлѣс-жѣ: ѣтѣ дора да кык дора (6 сер). Најѣс высокосортнѣј стальыс-жѣ вѣчѣма. Јонжыкасѣ ужалѣны ѣтѣ дора черѣн. Сылѣн куѣтаыс 80 мм, тыш кызтаыс 25 мм. Черпуыс 90 см куѣа, вѣчѣма бура кѣстѣм чорыд „Гѣкарѣ“ пуыс. Черпуыс кѣтѣ і вѣснѣ, а чегјаслѣ шѣча. Канадаын черпујасѣс массѣвѣја-жѣ вѣчѣны.

Черыс куѣ-да, керасысјаслы оз ков јона муѣтысны-копрасны, кыкыс-кујымыс сѣтыштас-дај — пуыд пѣрѣма. Мѣјан черјас жењыд да кыз черпуаѣс, керасѣгѣн лѣѣ улѣз копрасны, сывѣсна омѣла, слаба чернас кучкыссысѣ. Мѣјан черјасѣн керасѣгѣн уна вын весшѣрѣ вошѣ, а керасѣм вылас кадыс кык мында унжык мунѣ канадаса черјасѣн керасѣм сертѣ (хронометраж сѣјѣ петкѣдлѣ).

Кык дора черјасөн мөд мөд пөлөс ужјас вөчөны. Өтi дорыс јосжык, сiјөн увјас кералөны, пујас пөрлөдлөны; мө- дыс тупiча, сiјөн вужјас кералөны да мукөд сешөмтор вөчөны.

Канадаса чер оз сiбды керыштөмө, сiјө сылөн мед- бурторы. Абу паскыд-да, керыштө пыдөз.

6 сөр. Канадаса черјас.

Напілокјас канадчилөн гөгрөсөе, ыльпельөсае да ромб формае. Гөгрөснас кеслөны фигурнөј шыблалыс пiн- јас. Ромб формаа напілокјасөн кеслөны кујимпельөса вундыс пiнјас. Јос пельөсыс налөн 34° , шөщыдыс — 146° . Кузъыс бөжнас 85 мм, бөжтөгыс — 60 мм. Бок пагтаыс — 10 мм.

Бөрлезан инструментјассө кеслөм да лөсөдөм

Канадчилөн правилө: бура кеслыны пиласө өтчыд быд вежонын, а лөсөдны сiјөс быд лун өбөд кадын. Пиласө кес- лытөз пiнјассө војдөр лөсөдөны, мед најө ставныс өтгыр- сае вөлины. Шусө сiјө фуговкаөн. Фуговкасө вөчөны плав- көс напілокөн, фуговочнөј аппаратө колан жужда сiјөс кре- пiтөмөн. Быд фигурнөј пiн фугујтчө торјөн.

Вундалыс пiнјассө фугујтөны 1 минутөн, фигурнејјассө — 4-өн. Бура пiла правитөм вылө шөркофа мунө 1 час да 15 мин., мөдногөн-кө: 1 ужалыс 8 часа ужалан лунөн 6 пiла кеслө-лөсөдө.

пасјо диаметрсө да кер куҗтасө да бөр бөрланө бергөдчө, мунигмозыс увјө колөм улысса увјассө. Увјассө шыблалө лозөмоз. Бара пасјо диаметрсө да куҗтасө кражјалөм керјаслыс. Кер вылысса вундөминас пөрөдчысөн кер куҗтасө да сылыс диаметрсө пасјалөмјас серті артавө сылөн ужыс, а

7 сер. Канадаса лучокөн пилгчөм.

бөрынжык сы серті-жө арталөны треловшиклыс да кыскасылыс ужјассө. Некущөм мерајтчөм ни пријомка вөрын десатнјкјас оз нуөдны.

Кражјасөм бөрын пөрөдчыс черөн либө аншпугөн чукөртө вөр матерјалсө, треловкадырји ветлөдлыны колалө $1\frac{1}{2}$ м костјас.

Селанкаыс вөр пөрөдөм ештөдөм бөрын колөны чукөра вөрматерјалјас да увјас, кодјас кысөны паралелнөј лозјасөн перпендикулярнө главнөј вөркыскалан туысылы.

Некущөм общестандартнөј ужалан ногјас канадаса вөрлечысјаслыс он казав. Интас сертыс, вөр сертыс быдөн асныс ужалан ногјас лөсөдөны.

Вылын вiстало́м ужалан ног кыңи со јешщo кыңи јона ужалoны.

Вoрo воoм мыгтi пoрoдчыгe coмын пујассo крестнакрестoн пoрлoдлo. 15—20 кымын пу пoрoдoм мыгтi увјысны заводитo, увјассo oтчукoрo шыблалo, мед најo оз пондыны мешајтчыны керјассo кыскалiгoн. Увјыcoм бoрын став пoрoдoм пусo кражалo да чукoрталo вијјасoн сiзи, мед виј кoстјасас кыскасыгe сибалас. Сiзи ужалiгoн оз вош лiшнoј кад ујјас вежлалoм вылo да оз ков oтпырјo кыскавыны черсo да пиласo, меркасo-и.

Сiзи ужалoмыс лoб вужан посoн ујсo јуклoмoн ужалoмo. Сiјo јешщo oтчыд петкoдлo, кущoм ыжыд бур брiгаднoј методoн ужалoмыс.

Емoсe мукoд характeрнoј ужалан ногјас. Шуам, oтпырјo увјысiгoн да кражасiгoн канафeц шыбытo лучоксo лымјo пу вундан вeстас. Сiјo сiзи вoчo, кор спeциалнoј меркаи меритчo сортјассo пасјавны. Пыржык, вoснi да шoч увјакo пусы, увјасiгас сiјo лучоксo нуo шујга пельпом вылас.

Важ ужалысјаслoн, 25 кымын во-нын кодјас вoрлeзoмa-oсe, уј прoизвoдiтeльнoстыс јона ыжыд. Канадасa вoрлeзыг-јасoс збылвылo пoчo лыффыны пoстoјаннoј кадрсa рaбoчeјјасoн.

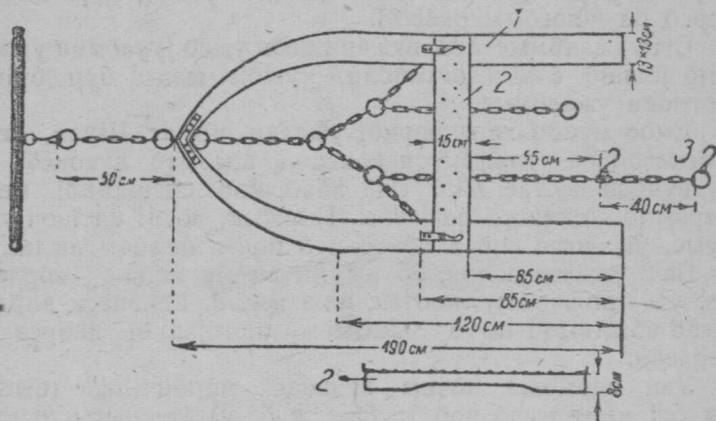
Уна вермoны вoчны канадасa пoрoдчыгeјас (быдлуна уј oтi морт вылo вo 13,4 пл. куб. м) асланыс бур ужалан квалiфикацiјасыс понда кыңи бур iнструментјасыс понда-и — лучкoвoј пiлaдн пiлитчoмыс. Мi вiсталим-нин, мыј лучок пiлaдн „Металъистoн“ дoрыс oтi мoртыс oтi лундн 2,7-пoв унжык вoчo. Лучокпiлaдн пiлитчiгoн пiлaыс некoр оз сибдыв да сыпoнда прoизвoдiтeльнoстыс 4 мында сoдo. Пiла кыз-таыслoн дoрышланыс пыр вoснaлoмыс чiнтo бoкјас нiртчoмсo мiнiмумoз. Шыблалыс пiнјас, бур стал да векнi рaз-вoд пiлитан плoскoстын зeв-жo јона чiнтoны нiртчoмсo. Став тaјo oсoбeннoст вoснaыс лучок кoнстpукцiјaдн канадасa лучок аслас бур прoизвoдiтeльнoстнас да дoнтoм дoн-нас сулалo мeдвoззa мeстaын мiрын.

Трeлoвкa

Вoр мaтeрјалјас глaвнoј вoр кыскалан туј вылo трeлoвкa (петкoдчoм) мунo нeылo, шoркoдa 200 м. сaјo. Глaвнoј вoр кыскалан тујыс, кыч пaвилo, мунo вoр лeзaн iнтac (лeсo-сeкa) вoмoн. Чoкeрјасoн либo трeлoвoчнoј „Јумпeр“ дoд-

јасөн став пөрөдөм вөрсө вөлөн кысқоны главнөј кыскасан туј вылө лібө ју дорө.

Вөјдөр вөлөк тујсө буржыка вөчөны чокер лібө клөшшиөн торја керјас лым куза кысқомөн треловочнөј складөз. Мыјөн тујыс јонмасжык, кысқасөны „Јумпер“ додөдөн. додөфыс кык сувја. додө нырыс абу перпендикулярнө плоскөстөн кусинтөма, а пелөсөн, примернө 30° му верхөслы. додө сувјасыс јитчөны өтө чутын (8 сер.).

8 сер. Треловочнөј Јумпер додө.

додө сувјас вылас нөлпелөса пу колодка, сы вылө і течөны кыскан торсө.

Вөжјас пыфөфыс чөп, помас петля (чокер), кодөн зелөдөны колодка вылө течөм керјассө (9 сер.). Нөјө зелалөны асныс, мунигмозыс: вөлыс мөдөдөчас, чөпыс зелалө, а сыкөд щөщ зелалө і петляыс, јонжыка да јонжыка топөдө керјассө колодка бердас. Сывөсна додө көрталөм вылө пөшти нөтө кад оз мун, а мјан кыскасысјас быд додө көрталөны 4—5 минут.

Вөлөн кысқасөм

Торја вниманье сулалө пуктыны Матросскөј лесопунктын пара вөла канадаса додөјасөн кер кысқалөм вылө (10 сер.). додө сув костыс тајө додөфыслөн 197 см. додөфалөны пара вөв,

кодјас бур тужод лым куза отпырјо нуоны 8 пл. куб. м. дод-
фыс паскыдысла оз порлас, сывосна кыскасылы і вөвја-
сылы кокныжык ужавны.

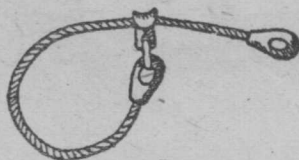
Кујим да жын кілометр саяо өтї ужалан лунө отарө-мө-
дарө кујимыг да жынжыг ветлоны. Кык вөв (өтї дод) пет-
көдөны 28 пл. куб. м, сизкө инө өтї вөв быд лун кыскө
14 пл. куб. м.

а

б

в

9 еер. Чокерјас: а — прөстөј чокер; б — вешјалан крука чокер; в — векуса петлаа чокер.

Кыскасыгјас костын ужыс јуклөма, емөс сөвтчыгјас, кыс-
касыгјас (вөв вөтлыгјас), дод ректыгјас.

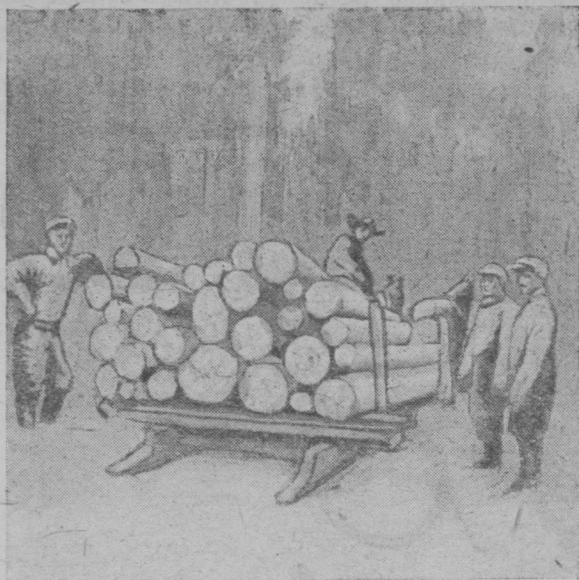
Сквознөј бригадасын, көнї отвылыг ужалөны порөдчыг-
јасыс і кыскасыгјасыс, ужалыгјассө примернө со кычї јук-
лөма:

Пөрөдчыг	2	морт
Трельовщїк	1	"
Сөвтчыг	1	"
Кыскасыг-сөвтчыг	1	"
Ректыг	2	"

Ставыс 7 морт.

дод ректыгјас отпырјө уна бригадын ужалөны. дод сөв-
тыгјас сөвтчөмыг отдор тужјассө лөсөдалөны. Бригадын

ужсö жүклöны дод лыд сертыс (быд 2 вöв вылö), а мiжанын — пiла лыд сертi (быд кык пöрдчые вылö). Тажөн i жансалöны мiжан да америкаса брiгадажас котыртан методжас.

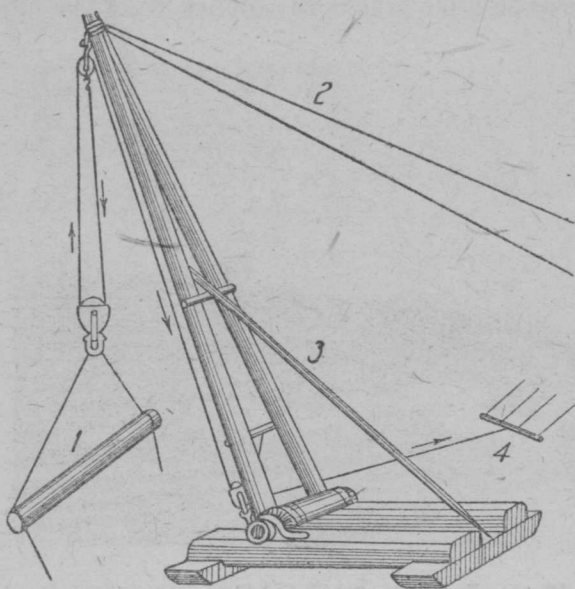
10 сер. Бурещ сөвтöм (8 пл. куб. м) пара вöла канадаса дод кыкыны лымжа туйöд.

Ферiкжас отсöгөн гöгрöс кержас механическаjä сөвтöм да ректöм

Став сöкыджык ужсö канадчи старайтчöны механичируйтны да рационализируйтны, мед ескö ужжас вылын ещажык морт вын виңны. Вөрлөзанинын вөрматерялсö тракторнöй доджасö либö автомобильнöй прицепкажасö сөвтiгөн најö ужалöны ферiкжасөн, коджас бердö додфалöны вöвжасöс (11 сер.).

Ферiкжасö вöчöма со кызи: кык пу сув, коджас ветлöны лым вывтi либö му вывтi, крептöма кык вомöна пу брусөн. Сув куъаыс 3,1 м, пастаыс да кызаыс 20 см-өн. Брусжасыс пöштi öтыждаöс сувжасыскöд. Медым гылыджыка сувжасыс мунасны, најö улысладортыс неуна мегыр модааöс. Сувжа-

сыс да крeпiтaн брусjасыс лoбны рaмaдн — пoдyвoн кeр-мaчтaжaслы, кoдjасoс 8 м кузa кeрjасыг крeпiтoмa куjим пeлoсoн. Мaчтaжaссo крeпiтoмa брус вылaс пy вaлoн, пoлo-сoвoј кoртoн дa цiнк тpocoн. Вaлo бeргoдлoмoн мaчтaжa-сo пoзo кoпыртны мулaныс кытчoз кoлo. Вылысaс кыкнaн мaчтaыс кoртoн-жo крeпiтoмa. Вылысaс i мaчтa пoд бeрдaс крeпiтoмa кык блoк. Блoкjас пырыс нyдoдoмa цiнккaнaт.

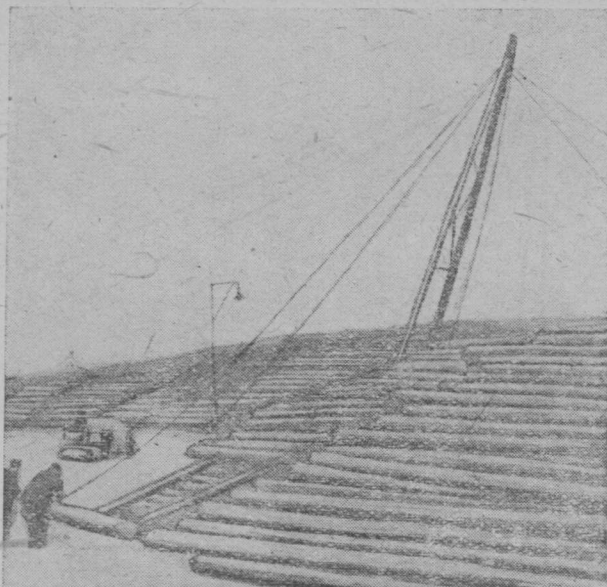
11. ceр. Вoлoн ужaлaн фeрик (oбщoј вiд).

Кaнaт вылaс oшaлo блoк, кытчo крeпiтoмa кык oткoд 4 мeтp кузaа кaнaт, пoмjасaс кoрт кpукjасoн (кpукjаснaс кpукaлoны кeрjaссo, вылo лeптiгoн). Кpукjас бeрдaс кoртaлoмa гeзjас вeскoдлыны дa мынтыны кeрсo лeптiгaс дa дoдaс лeзiгoн.

Фeрикoн co кычi ужaлoны. Фeрикo сyвтoдoны кeр чyкoр бeрдo ciзi, мeд фeрикa кeр чyкoрa кoстaс пoзaс сyвтoдны кыскaсaн дoд (тpактopнoј дoд, aвтoмoбиль пpицeпкaдн, мyкoд). Кык ужaлыг кpукaвлoны кeрпoмjасoдыс фeрик кpук-жaснaс, a кoжмoд вeскoдлo пaрa вoлoн, кoдjасoс дoдaлoмa цiнк кaнaтaс, лeптaлo блoкjас oтcoгoн кeрсo дa лeзo нaјoс

кыскасан доџџас. Мыџон керҗыс доџџас воас, рабочеҗ трак-
 ытö гезсö аслаҗыс — җеҗыштö круҗассö керҗыс.

Колö индыны, мыҗ ферикон уҗалыс канадчи чорыда нуö-
 дöны ас костаныс уҗ жуҗлөм, быд морт ассыс уҗсö стöча
 тöдö, җеҗор җеҗод мöда-мöдвылö оз наҗеҗтчы, сывöсна

12 сер. Трактора ферик доџџас ректан инын.

уҗыс налөн пуö, коставлөмҗас пöштi оз овлыны. ферикон
 уҗалiгөн вынҗас пыр сувтöдöны öтмоз, со кыҗи:

Вөр материалҗас круҗавлыс да доџџас гез отсöгөн круҗыс мездыс	. 2 морт
Вөв вöтлыс 1 „
Вөвҗас 2 „

8 часа уҗалан лунö бригада сөвтö шөркөџа 10 трактор
 доџ, мөдногөн-кө 110 пл. куб. м. Лунга уҗ морт вылö воö
 37 пл. куб. м.

Мiҗанын 8 часа уҗалан лунö 1 уҗалыс вöснi кер көрттуҗ
 платформаö грузiтö 7 пл. куб. м, мөдногөн-кө: канадаса
 уҗалысыс 5-пөв еҗа вöчö.

Сігі ужаломён ужыс мунё гылыда, став ужалысыс бура тддө ассыс ужсө, мөд вылө оз нафејтчы. Өті дод (11 пл. куб. м) ректөм вылө мунё, шөркода, 7 минут. А ставсө помз стөча вөчөмөн да коставломјасөн, шөркода, 15 минут. Уна кад мунё көрт јосјас перјалөм вылө, кодјасөс тувјавлөны крепітны чепсө стојкајаскөд. Канадчі шудны, сы вылө-пө јона еща кад кутас мунны, јоссө-кө көртыс пыддө кутасны вөчны стальыс. Көртыс вөчөм јосјас нукласөны, сы вөсна лөб зазор.

Ректысігөн өті додсыс керсө 4—5-ыс бостөны, 2 пл. куб. мбыд бостөм вылө (8 керјөн, 25 вөсны керјөн лөбө). Кыскасысјас понда-кө костјас оз лоны, кык ферік 8 часөн ректөны, шөркода, 660—700 пл. куб. м (60 дод).

Тракторөн кыскасөм

Матросскөј лесопунктын Шуја јузаң 11 км пыдө вөр дачаө вөчөма магістральнөј колејнөј јі трактор туж. Сеті интасыс нөрысөс, абу шылыд. Сывөсна трактор тужыс јона чукылөс дај абу рөвнөј.

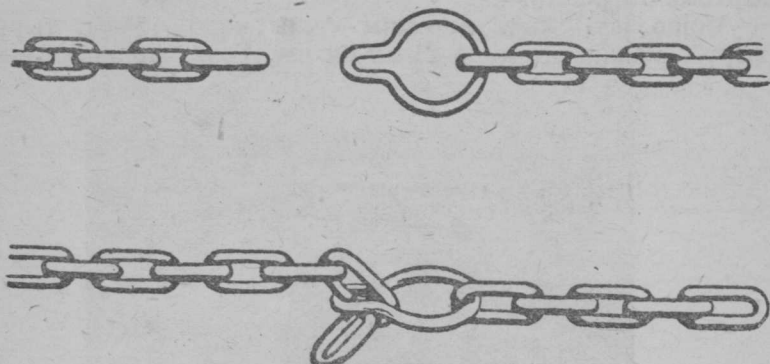
Лөб кајны кык чој, 6° гөгөр, 40 кымын метр кушта. Летчыны емөс 8°-өз, 150 кымын метр кушта.

Сені ужалөны 9 Клетрак трактор, 40 вөв вынаөс. На пыщкыс 3 тракторөн мањевровөј уж вөчөны, чукөртөны тыра додјассө составјасө. додјассө течөны вескыда кер пөрөданінас ферікјасөн. 4 тракторөн кыскасөны сөмын главнөј туждыс. Шөркода, өті трактор бердө додфалөны 9—10 дод, мөдногөн-кө: 100—110 пл. куб. м груз кыскыны. Корсурө өтпырјө 15 додфөн кыскылөмаөс. Ленинград областын, Пчевжінскөј базаын, көні ужалөны сецөм-жө 40 вөв вына Клетрак тракторјас, быд трактор шөркода кыскө сөмын 3 дод. А тужыс сені шылыджык, абу чојөс, чуклөдлыныс сецөма оз ков.

Шензымөн бура да пелька ужалөны тракторістјас пөрөдчанінас тыра додјассө чукөртігөн. Сені пөшти нөті зугсывтөг кокныа кајө лөбө летчө тыра додјаса трактор 20—25° чојјас вылө омөла талөм тужөд.

Тужјассө лөсөдавны (ремонт вөчны) быд кілометр вылө воө өті рабочөјөн. Најө асланыс бура ужалөмөн јона өддөдөны кыскасөмсө, лок туж понда тракторјас тужын ещасыс сулалөны.

Кареллесөн вöчөм трактор дофјас канадчи бракујтисны: зев-пö најö сöкыдöс, дуркöс, дыша ветлöны, мунигас јона ыртчöны. На пыдди канадчи агныс дофјассö вöчисны, некущöм чертöжастöг, арталöмјастöг. дофјасыс зев кокныöс, гылыдöс. Сув куъаыс 290 см, пастаыс — 11,5 см; доф жуждаыс — 73 см, доф (колodka) пастаыс — 285 см, дор (стойка) жуждаыс — 110 см; туж (колея) пастаыс (сув шöрсан сув шöрöз) — 197 см. дофјассö мöда-мöд бердас кöртавлöны

14 сер. дофјас крепиталан схема.

2 см кыза диаметра цинк канатјасөн. Öти дофды канат помас крепитöма чеп колбакод помас кусинтöм звеноөн. Мукöд дофјасын канат помас ем звено, кодöс крепитигас сужöны нужöдöм звено јукöнас. Звенојас крепитан схема петкöдлöма 14-д сер. вылын.

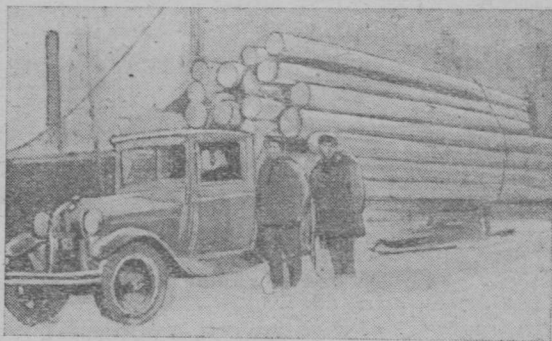
Кареллесса дофјассö-пö, канадчи шуöны, öти трактор вöли вермö кыскыны öтпырјö 3—4 доф, правда, быд дофдö сöвтлöмадö 14 пл. куб. м грузсö, мöдногөн-кö: тракторыс öтчыдысөн кыскö 42—56 пл. куб. м.

Асланыс вöчөм выл дофјассö сöвтöны 11 пл. куб. м-өн, но быд трактор бердö дофдалöны 9—10 доф, быд трактор öтчыдысөн кыскö 100—110 пл. куб. м. Тажö висталöм серти тыдалö, öти тракторыс кык мында уна пондöма вöчны. Нöшта, канадчилөн дофдыс лпкыд-да, сöвтчыны да ректысны кокныджык.

Автомашінаөн кыскасөм

Кареллесын „Вілга“ лесопунктын вөрсө кыскалөны „Форд“ грузовікөн, лептө 1,5 т груз (15 сер.). Машіна кузовсө бөстөма да лөсөдөма пріцепка. Сылөн өтар помыс машіна площадка вылас, а мөдарыс кык доф сув (полоз) вылын. Керјасыс ас сөктанас лчкөны бөр көлөсајас вылас, оз лөзны машінасө буксујтны. Кыкпөвса бөр көлөсајас вылас гартөма 15 рада чеп.

Чөјөсө іяті, кыті летчыны-кајны колө 18°-өз, тырөн і тыртөг машінаыс мунө 21 км-өн час. Груз, шөркофа, кыскө

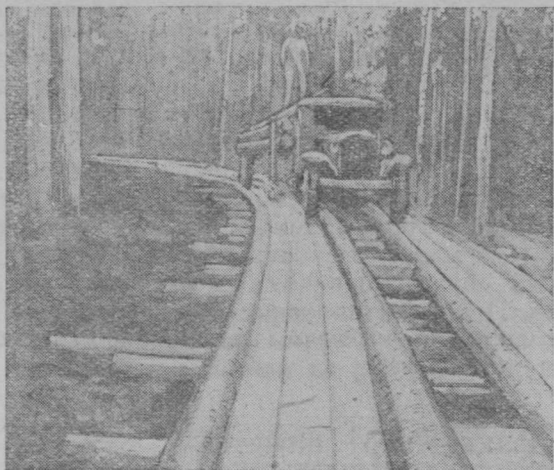
15 сер. Тонна жыңјөна Форд, 12 пл. куб. м течөмөн.

7 пл. куб. м. Кыскасан тујыс 7 км куза. Шөркофа өті смена машінаыс волө 5—6-ыс, кыскө 38 пл. куб. м.

Пріцепкасө грузөтөны 20 мінут, сыдыра-жө, мыјдыра машінаыс мунө 7 км-сө. Грузөтчөгөн машінаыс суладө. Сіјө, дерт, ыжыд дефект (тырмытөмтор) уж организујтөмас. Колө лөсөдны кушөмкө аслыссама подставка пріцепка воэладорулас, мед грузөтчөмсө да ректысөмсө поэіс вөчны машінаыс торјөн, секі ескө машінаыс вес ез кут сулавны.

Сеңдөм машінајасөн поэө кыскасны вөгөгөрчөж: төвјасын — бур лымја лібө ја туј вывті, а гөжөмјасын — пластінно-лежневөј тујјасөд (16 сер.), шоссе куза лібө дажө бур проволочнөј тујјасті, сөмын сеңдөм тујјас вылө нурјас вомөн да зыбуч местајасө колө лөсөдны пластіннөј лежњовкајас.

Медбурыс тащом машинажасон кыскасомын сижө, мыј ве-
сиг 20° чојјас ылө кајом-летчөм оз һөжмөдны машиналыг
ветлөмсө.

16 сер. Автомобильн кыскасом лежневөј тујјасті.

8 часа норма тащом машинажасон ужалігөн колө лоны со
кущөмі:

Туј-кө <i>км</i>	Волыны	Кыскыны-өтчыдыгөһөн <i>пл. куб. м</i>	Кыскыны 8 часөһ <i>пл. куб. м</i>
5	10	7	70
7	9	7	63
9	8	7	56
11	6	7	42
13	5	7	35
15	4 $\frac{1}{2}$	7	31
17	4	7	28

Сөвтчөм да ректыгөм мед өдјөнжык мунас, колө лөсөдны
пара вөла дерікјас.

Пара вöла дерікјас дорын ужалысјасыс:

Вöв вöтлыс (кыкнан вöлыслы) 1 морт
Кер крукалысјас да мездысјас 2

Ставыс 3 морт.

Öтi дерікыс öтi еменаö тыртö 12 прицеп, мöдногөн-кö 84 пл. куб. м. Сіјö лоö, мыј быд морт выlö воö ужалöмыс 28 пл. куб. м.

Автомашінајасөн кыскасны выгöднö јöзтöм лiбö еща олыса інтасјасын.

Машінајасөн кыскасан туј вöчны да оборудујтны сувтö донтöмжык трактор тујјас вöчöмыс. Машіна тујјаслы оз ковны капіталнöј му ујјас, оз ковны тöлын јі тујјас.

Гожöмјасын дод-прицепкаөн пыфди ужалöны кöлöсаа прицепкајасөн. Производителностыс секи оз уна чiн.

Бур автомашінаөн кыскасны сы понда, мыј сіјö кокниа бергалö, еща мунö горучеј да мавтас, ветлö öдјö.

Уждон да фактiческöј нажетка

Пöштi став ујыс канадаса ужалысјаслөн мунö ефелшiнаөн. Індöм нормаыс унжык вöчöмыс лöсöдöма преміально-прогрессивнöј содтöд.

Прогрессивнöј содтöдыслөн шкалаыс со кушöм:

1) Пöрöдчöмыс:

Нормаыс-кö унжык вöчан 0-саң 30⁰/₀-öз, содт. 60⁰/₀ став лiшнöј вöчöм вылас.

Нормаыс-кö унжык вöчан 31⁰/₀-саң 70⁰/₀-öз, содт. 80⁰/₀

Нормаыс-кö унжык вöчан 70⁰/₀-ыс выlö, секи содт. 100⁰/₀

2) Кыскасöмыс:

Нормаыс-кö унжык вöчанан 31⁰/₀ 30⁰/₀-öз, содт. 40⁰/₀ став лiшнöј вöчöм вылас.

Нормаыс-кö унжык вöчан 31⁰/₀-саң 70⁰/₀-öз, содт. 60⁰/₀

Нормаыс-кö унжык вöчан 70⁰/₀-ыс выlö, содт. 80⁰/₀

Подув доңјасыс öткодöс Карельја пастаын. Показателнöј ЛПХ појасыс — 95%. Уждон норма да прогрессивнöј содтöд кынзi постöјаннöј рабочејјаслы содтысö ј-шщö 18%.

Тöлыса фактiческöј нажетка пöрöдчыслөн да кыскасыслөн воö, шöркода, 350 ш. Кушöмсурö ујјас вылын торја војтыр бостлывлісны 550 ш. Сіјö-жö Показателнöј леспромхозын ужалыс вöрлөзыс-карелл, сіјö-жö доңјасөн, сещöм-жö вöрлөзöмыс бостö 90—100 шайтөн тöлыс. Ленлысын, кöнi

шөркөд подув расценкажасыс 15% мында поснөбс Карел-лесса Показательнөй лесопромхозын сертi, төлысса уждон вөрлөзөслөн јешщө iчөт, көт ескө прогрессивнөй содтөд шкалаыс налы сещөм-жө, кущөм i канадчiлөн.

Татыс тыдалө, кущөм роль ворсө рабочејјаслыс нажетка содтөмын ужлөн ыжыд производiтелность. Вөртөгөр уж вылын ужалысјаслыс да мукөд производствојас вылын ужалыс-лыс, кодјас нажетканас вөрлөзөсјасөс ылө бөрө колысны, өткөдөвны нажеткасө поңас вөрлөзөсјаслыс ужсө рационалiзирүјтөмөн канадчi опыт вылын. Налыс опытсө iспользүјтөм јона кыпөдас ужлыс производiтелность, а сыхкөд щөщ i рабочејјаслыс нажетканысө.

Канадчiмоз ужалан ног лөсөдны ыжыд рөскөд оз ков, америкаса вөрүжалан iнструментјас—лучковөј пила да чер—мијан „Металлыст“ пилаыс донтөмжыккөс-на јешщө.

Колө вөстыны аслыным лучковөј пилајас да америкаса тiпа черјас вөчалан производство. Сiјө мi вермам вөчны, i колө вөчны.

Лучковөј пилаөн пiлитчыс канадчi унжык пiлитөны „Штiл“ мотора пилаөн пiлитчысјас дорыс (вөчөмсө-кө өтi морт лун вылө вужөдны). Нөшта, лучковөј пилаөн пiлитчысјас омөлжыка музөны, рөвнеја да спокојнеја ужалөны-да.

Уж организүјтөмын нөлүчкiјас да најөс бырөдан тујјас

Главнөј нөлүчкiторјыс канадчi ужалөмын сiјө, мыј пөрөдчыс канадчi ужалөны быдөн аскејас, өткөн, ужсө јуктөг. Сыыс-кө мездысасын, уж производiтелностьыс налөн содө 20—25%. Öткөн ужалiгөн уна кад вошө өтi уж вылыс мөд уж вылө вужөмө. Мөшәјтө пөрөдчыслы өдјөнжык ужавны өтпырјө кык iнструмент—чер да пила—новлөдлөм, мукөддыр-јыс јешщө i кујимөс, щөщ мерка.

Бригадасөн ужалiг, ужсө јуклөмөн да лучковөј пилаөн пiлитчөмөн, зев компактнөј бригадас поңө лөсөдны. Керјас да подтоварыкјас вылө пөрөдчысјаслы поңө советүјтны со кущөм бригада:

Вөр пөрлөдлыс	1 морт .
Увјысјас	2 .
Кражасыс	1 .

Ставыс 4 морт.

Корја пујас пөрлөдлан да метр куза поткөдлөм пес зап-тан бригадајасо колөны:

Пу пөрлөдлыс	1	морт
Увјысјас	2	"
Кражјасысјас	4—5	"
Поткөдлысјас да течејас	3	"

Ставыс 10—11 морт.

Мукөд ужјасын бригадајас јөз лысө лөсөдны колө пөр-лөдлан пујас да вөчаланторјас сертыс.

Мөд ыжыд нелучкиторјөн канадчи ужын лоө уждон өт-кофалөмыс. Бригадаын став уждонсө быд ужалыслы өтмын-даөн јукөны, көт кушөм уж коді вөчс.

Канадчи регыд-на олөны советскөј Карелијаын, но і сіјө жеңыд срокыс ез весөн налы кол. Емөс-нын случаяс, көні најө олөмө пыртөны социалистическөј формаа труд. Шуам, став тракторсө да мукөд механизмсө налөн сувтөдөма хоз-расчотвылө, абу кыввылын сөмын, а збылвылө. Сывөсна налөн тракторјасыс ужавтөгыс ешажык сулалөны, шуам көт, Лвенлесса тракторјасыс. Канадчи пөвсын омөла муно партиј-но-массөвөј уж, но олөм сертыс поө шуны, мыј сіјө нелучкиторјасыс регыд лоө бырөдөма.

Канадаса вөрлезысјаслөн опытыс өтшөщ советскөј энту-зиазмкөд вөвлытөм вылө кыпөдасын ужлыс производителност да ефективност.

Культурно-бытовөј условіјөјас— производство служба вылө

Быт, оланін, ужавтөм кад организујтан вопросјас төдчөны оз сөмын рабочејјас фізическөј да моральнөј состојанье вылө, но і налөн уж производителност вылө. Ез-өд вес Сталин јорт аслас 6 историческөј условіејас пышкыс өтікөн пукты партијнөј, хозајственнөј да мукөд организаціяјас воө мог бур-мөдны рабочејјасөс культурно-бытовөј обслуживајтөм.

Сталин јорт горнитөмсаң сытујөд јона-нын уна вөчөма—воссалөны да бурмөны общественнөј столөвејјас, ЗРК, політпросветучрежденьејас, жиљшно-коммунальнөј строітельство да с. в. Но, емөс і ковтөмторјас, сыыс мыжаөс дыша вө-рыс торја организаціяјас, кодјаслы вескод рабочејјас понда төждысөмыд, оз думажтны культ-бытовөј обслуживање понда.

Ужалысаслөн ічөт культура уровеныс өнөз төдчана, пет-көдчө жүмјасөн, прогулјасөн, с. в.

Јона-на колө коасаны мјан странаын, медем бырөдны царскөј Россіјасан вужөм наследство — некультурност. Му-көд мероприятејас нүдөмкөд өтщөщ мјанлы колө бостны став буржык торсө капиталистическөј странаса рабочејјас культбытөвөј навыкјасыс. Өні мі жеңыдїка вїсталам, кызі организујтөма бытсө канадаса вөрлезысаслөн.

Гинмө шыбытчана, мыј канадец бытөвөј вөпросјасын, производственнөј вөпросјасынмоз-жө, мјан вөрлезысыс јан-салө аслас өкуратностнас, точностнас, јешщө јонжыка бур-мөдны ассыс бытөвөј условіјөсө зылөмнас. Вајөдам некымын прїмер, кодјас характерізујтөны канадчїөс тајө боксан.

Матросскөј вөрлезан участокын вөрын заводїтөны ужавны асја 7 час да 30 мїн. Сек кешлө став канадчї ужалысыс чукөртчөны вөрө да ставныс кадын сувтөны уж вылө, өтї морт өтї мїнута кешлө сормыс оз овлы. Өбөдајтны дугды-лөны да өбөд бөрын бөр ужвылө сувтөны бара-жө ставныс өтпырјө, срокын. Уж шабашїтөм бөрын — ужын да бур шөјтчөг: лампаөн іслалөны, лыддысөны, велөдчөны, краснөј уголокын мыкө вөчөны да с. в.

Оланїныс ужалыс канадчїлөн мјан керкајас да баракјас-кодөс-жө. Но буржыка-кө төдмавны да велөдны налыс оланїнсө, каңалан уна выл, прөстөј, но колана прїспособ-леннејас. Баракјасыс пөтөлдөктөмөс, сы пыддї толөн вевт-төм шоныд вевт. Вевтас пїскөдалөма өшіңјас, сывөсна ба-ракјасыс југыдөс дај пыр баракас севжөј сынөд пырө. Ба-ракјассө шонтөны көрт пачјасөн, кодјасөс вөчөмаөс вывїқан көрт бөчкајасыс, бөквыс вөдтөдөмөн (17 сеп). Пачыс суткї-чөж ломтысө, сывөсна баракас пыр нормальнөј температура, сынөдыс пыр вентілірујтчө. Тащөм пачјасыс бурөс јешщө і сїјөн, мыј најөс поңө кокняа новлөдлыны өтї помещенне-ыс мөд помещеннеө.

Гемејнөј рабочејјас олан өтї керкаын ем центральнөј ломтысан. Сылыс устројствосө схематическөја со кызі поңө вїставны.

Пөдвалас течөма ыжыд кірпїч пач, Амосов сїстемаа пачкоф. Ломтөны пескөн. Шоныдыс чукөрмө торја резер-вуарын, сїјө-жө пачын. Пачсаңыс муно пөвјасыс вөчөм канал, кодлыс пыщкөссө ежөма быс повтөм кірпїчөн. Каналсө нүжөдөма керка вомөныс, а сысаң вожөдалөма вожјас быд комнатаө. Быд комнатаын жојас вөчөма лук, сетї локтө шоныдыс.

Столөвөйжасыс канадаса рабочејјаслөн зев сбстөмбө (чистые), луббө пырныс.

Оббод кад кезлө рабочеј локтө столөвөј динө, но оз пыр сетчө, кытчөң сені ставсө оз гөтөвитны. Кор рабочеј пырбө столөвөјө, сені ставсө-нын лөсөдбөма — нан-і, паң-і, шыдыс-і, ставыс пызан вылын. Сіјөн налөн столөвөјын абу некущөм зык, хабс, кущөм пыр овлө мјан вөрлөңысјас столөвөјын. Канадчі оббодайтөны зев спокојнеја, бура, позө шуны, мјј најө оббодайтјгас шөйтчөны. Вердчысјасыс столөвөјын пыр ас местаасөс, зев внимательнејөс сојысјас щөктөмө. Сіңі-жө мунөны завтракјас і ужинјас. Гојансө пыр вежлалөны. А вот мјан вөрсө столөвөјжасын некыңі оз вермыны лөсөдны выл выл сојанјас. Столөвөјжасас сојөны щөщ вөрлөңысјаслөн семјаныс, челафныс-і. Сіңікөн, тани канадаса нывбабајас јон-жыка мынөмабө гортса пач бердын бергалөмыс.

Песласөмыс нывбабајасөс мездөма-жө. Ем прачешнөј, коді песласө Матросскөј посолокас став олысылы. Краснөј уголокјас бура оборудјүтөма, шоныдбөс, југыдбөс, сөстөмбөс, — збылыс сені позө ужавны да бура, культурнеја шөйтчыны. Стенас өшлөма боевөј революционнөј да производственнөј лозунгјас, стенгазетјас, бјуллефенјас. Ем ыжыд библютека фін кыв вылын. Ем бура оборудјүтөм сцена да с. в. Колө пасјыны, мјј тани унжыкторсө рабочејжасыс ас-ныс вөчөмабөс, најө прөст здукјасө радејтөны общественнөј уж вылын ужавны, краснөј уголокнысө бостчөдны.

Канадчілыс ужалан методјассө Льенлес трест сістемаө пыртөм

Льенлес трест бостчис пыртны олөмө канадчілыс ужалан методјассө.

Андомаса ЛПХ ыстөма 50 лучковөј піла, Хвојнын ЛПХ сувтөдбөма кык ферік. Сені-жө 5 „Новый Амо“ автомашина, лептөны 2,5 тоннадн грузсө, петкөдөны вөрсө көрттуј типкөң. Грузсө сөвтөны автомобил кузовас, пріцепкаыс абу-на.

Оні автомашинајасөн кыскалөны сөмын-на жеңыд вөр-матерјалјас (шпальнык, раундвуд, пропс, баланс), нуөны 8 км. Быд машина грузитөны, шөркофа, 4 пл. куб. м. 8 часа ужалан лунө машинаыс ветлө 7-ыс. Оти сменаө машинаыс кыскө 28 пл. куб. м. Пріцепкајас (доф либө көлөсаа) вөчөм мыгөти быд машина кыкмында уна пондас кыскыны.

Уна-на організаціонној неполадка ем, а автомашинајасон кыскасымыс выгөдаыс төдчө-нин. Сещөм неполадкаын поңо шуны вөрматерјал суңчытөмсө, немтор вөлі машинајасыслы кыскавыны, лоис најөс унаыс вес сулөдны.

Хвојнын ЛПХ-са фериқјас, вывти чорыдөс цинк тросјасыс-да, оз ужавны.

Нөшта, оз ков вунөдны, мыј мијан кујимпелөса напилөкјас абу зев чорыдөс-да, гырыс нарезкааөс-да, оз туйны канадаса лучокјас лечтыны. Лучокјас суңдирөһ өтпырјө колө корны і напилөкјасө.

Америкаса лучковөј пилајас производствоө зев регыд кадөн поңо пыртны. Мијан вөрлезыс, кыз правилө, первојја луннас-жө велалө сийөн пилитчыны. Пикаловскөј ЛПХ-са фесатник, коді вөлі канадаса ужалан методјас велөдыс бригадаын, лучковөј пилаөн пилитчыны велөдчан первојја луннас пөрөдөма 9 пл. куб. м вөрматерјал да абу і зевјона музөма.

Лентрест программа серти вөгөгөрөң колө лезны 7 млн пл. куб. м вөр. Артавын-кө, мыј быд лун быд пөрөдчыс вылө пондас воны 10 пл. куб. м (өгө-нин 13,4 лыдөөј, канадчі мыјда вөчөны), ковмас инө 700 сурс морта лун, либө:

$$\frac{700 \text{ сурс м/м}}{\text{вөгөгөрөа } 270 \text{ ужалан лун вылө}} = 2593 \text{ пөрөдчыс.}$$

Сымда кымын і кыскасымыс ковмас.

Татыс ми адхам, мыј Ленлес трестлыс программасө тыртны, ужавны-кө канадаса методјасөн, накоф инструментјасөн да оборудовањнөһ, кодјас донтөмжыкөс өнија мијан инструментјасыс да оборудовањнөыс, ещажык металл ковмас-і, ковмас ставыс 5000 постојанној ужалыс. А Ленлес план серти 1932 во вылө колө вөлі 30000 ужалыс.

Выводјас

Ми адхам, мыј канадаса вөрлезысјаслөн уна буртор уж организујтөмас і быт лөсөдөмас. Сывөсна, медым рационализујтны уж вөр промышленностын, ми вөзјам пыртны со кущөм практическөј меропріятыјас канадчілыс опытсө использујтөм куза:

1. Став партійној, профсојузнөј да комсомол организаціяслы трестјасын да леспромхозјасын колө бостчыны вужөдны опытсө канадчілыс ас ужалан инө, буржыка да јонжыка төдмөдны ужалысјасөс канадчі-вөрлезысјас ужалан-ногјаснас.

2) Колѳ бостчѳдны научно-исследователъскѳй вѳр организаціајасѳс тѳдмавны опытјас канадчылыѳ да мыј колѳ, мед вужѳдасны аслыным.

3) Лѳсѳдны 1—2 опытној ЛПХ сещѳм условіјѳсѳн, кушѳмын ужалѳны канадчы.

4) ЛПХ-са адміністраціајалы, медса-нин лесопунктсајаслы, некушѳм дѳректѳвајас вѳдчыстѳг колѳ заводѳтны пыртны олѳмѳ прѳстѳжык меропріаціајасѳсѳ, кодјасѳс урчѳтѳма тајѳ ныгаын, да мыј поѳѳ вѳчны местнѳй условіјѳсѳ сертѳ.

5) Лѳсѳдны америкаса вѳрлезан інструментјас (лучковѳй піла, чер, Роскот). Нѳѳтѳ нужѳдчытѳг воставны інструмент-јасѳсѳ вѳчан ін.

6) Став грузѳтчан-ректѳсан ужсѳ транспорт доѳјасѳ да кѳрттуј платформајасѳ вѳчны дѳрѳкјасѳн; ѳд сы вылѳ некушѳм заграничнѳй інструментјас оз ковны, асланым лубѳй металлычѳскѳй завод став коланторсѳ вѳчас.

7) Тѳлкујтны вежны ѳніја трактор доѳјас канадчыѳн вѳчѳм тѳпа доѳјасѳн.

8) Вѳр барақјас стрѳйтны канадаса барақјас моз (пѳтѳлѳктѳг, шоныд вѳвтѳн, гѳгрѳс кѳрт пачѳн).

9) Вѳчавны „амосовскѳй пачјас“ семејнѳй барақјасѳ постѳјаннѳй рабочѳејаслы.

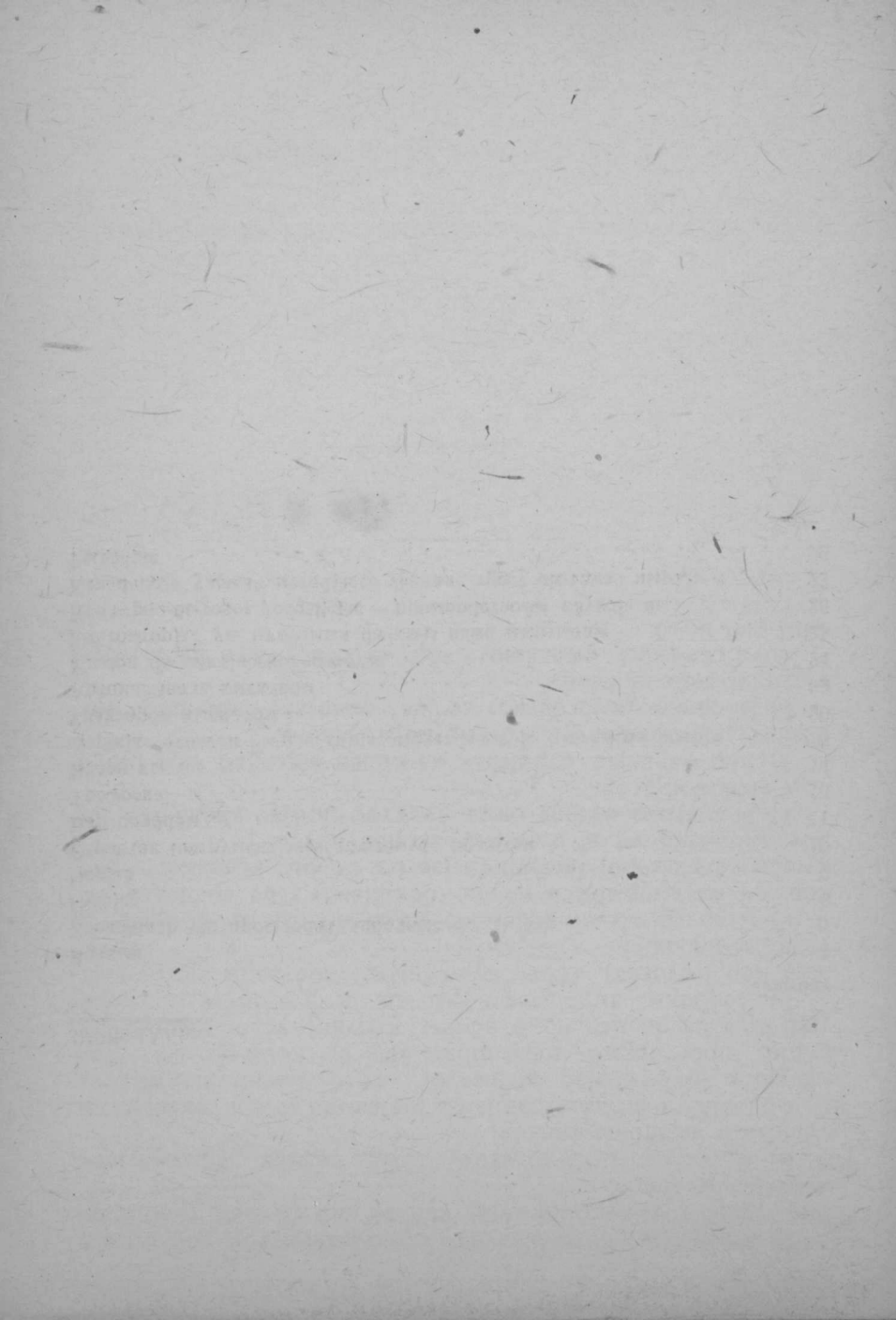
10) Бостчыны кыскавны вѳр грузѳвѳй автомобилъјасѳн, кѳні сіці поѳѳ.

Инв. № 4737.

ЈУРИДАЛИГ

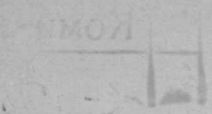
Листбок

Воќкыв	3
Канадчилѝн уж производѝтельносѝныс	5
Плајас	6
Черјас	9
Вѝрлеѝан инструментјассѝ тѝчитѝм да правѝтѝм	10
Вѝр пѝрѝдѝм	11
Тредѝвка	13
Вѝлѝн кыскасѝ м	14
сѝерѝкјас ѝтсѝгѝн гѝгрѝс керјас механѝческѝја сѝвтѝм да рекѝтѝм	16
Тракторѝн кыскасѝм	20
Автомашѝнаѝн кыскасѝм	22
Уѝдон да факѝтѝческѝј нажетка	24
Ковѝтѝмторјас уж пукѝтѝмын да кыѝѝи наыѝ мынтыѝны	25
Кулѝтурно-бытовѝј условѝјејас — производѝтолы служба вылѝ	26
Канадчылыѝ ужалан методјассѝ Лѝенлѝес трест сѝстѝемаѝ пѝртѝм	28
Выводјас	29

6033

1950
11
11

А. С. ПИРЬКОВ

ОПЫТ
КАНАДСКИХ ЛЕСОВЫБОРОВ
— В ЛЕСАХ СССР

И. П. А. ПИРЬКОВ

М. ПИРЬКОВ

ОТДЕЛЕНИЕ ЛЕСОВОДСТВА

Москва, ул. Горького, 4
Лесоводство

доныс 30 ур.
Цена коп.

ТП — 60-2-2

6056

Коми-3

2-1082

А. УСТИНОВ и Д. РЫБАКОВ

**ОПЫТ
КАНАДСКИХ ЛЕСОРУБОВ
— В ЛЕСА СССР**

Пер. А. Чеусовой

На зырянском нар. яз. коми

ОНТИ ИЗДАТЕЛЬСТВО НКТП

Москва, пл. Ногина, д. 5

Деловой двор